

Betimsel Tarama Yöntemi İle Ekoturizm Algısının Ölçülmesi: Ordu İli Örneği

Measuring The Perception of Ecotourism Using Descriptive Scan Method: The Example of Ordu Province

ÖZET

Ekoturizmin sürekli artan talebi nedeniyle bu konuda araştırmaların çoğaldığı görülmektedir. Ekoturizmin her destinasyona göre farklılaşması, yerel halkın algılarının belirlemelerini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle çalışmada, Ordu ili yerel halkının ekoturizm algılarının ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda yöntem olarak betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada yapılan analizler sonucunda yerel halkın ekoturizm hakkında en çok çevre dostu bir turizm olduğunu ve ekoturizmin çevreyi koruyan, yerel halkın refahına katkı sağlayan bir turizm olduğunu bildikleri görülmüş, Ordu ilinde yapılabilecek ekoturizm aktivitelerinden eğlenmeye dayalı ekoturizm seçenekleri arasında doğa yürüyüşünün en uygun olduğu, balon turizminin ise bölgede yapılabilirliğinin daha az olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenmeye dayalı ekoturizm aktiviteleri arasında ise doğa fotoğrafçılığı ve kültür turizminin Ordu ilinde uygulanması en uygun seçeneklerden biri olduğunun ve yine ekoturizm etkinliklerinden olan olağanüstü olaylar ile jeomorfolojik olayları izleme etkinliklerinin ise şehre uygun olmadığı ifade edilmiştir. Ordu iline en uygun dinlenmeye dayalı ekoturizm faaliyetinin kamp/karavan turizmi olduğu, kaplıca turizminin kamp/karavan turizmine kıyasla Ordu iline uygun olmadığı düşünüldüğü görülmüştür. Genel olarak yerel halkın Ordu ilinde uygulanması en uygun olan potansiyel ekoturizm aktivitelerinin kış turizmi, doğa yürüyüşü, yön bulma (orientering) ve dağ tırmanışı olduğu, balon turizmi ve ayağa ip bağlayıp atlama (bungeejumping) etkinliklerinin ise Ordu iline uygun olmadığını düşündükleri sonucuna ulaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, Turizm, Ekoturizm algısı, Betimsel tarama yöntemi

ABSTRACT

It is seen that research on this subject has increased due to the ever-increasing demand of ecotourism. The differentiation of ecotourism according to each destination necessitates local people's determination of their perceptions. For this reason, the study aimed to measure the ecotourism perceptions of the local people of Ordu province. In this context, descriptive scanning method was used as a method. As a result of the analysis made in the study, it was seen that the local people know that ecotourism is an environmentally friendly tourism and that ecotourism is a tourism that protects the environment and contributes to the welfare of the local people. Among the ecotourism activities that can be done in Ordu province, among the fun-based ecotourism options, nature walking is the most suitable and balloon tourism is the most suitable. They stated that it is less feasible in the region. Among the learning-based ecotourism activities, it has been stated that nature photography and cultural tourism are one of the most suitable options to be implemented in Ordu province, and that monitoring extraordinary events and geomorphological events, which are also among the ecotourism activities, are not suitable for the city. It has been observed that the most suitable recreation-based ecotourism activity for Ordu province is camping/caravan tourism, and spa tourism is thought to be unsuitable for Ordu province compared to camping/caravan tourism. In general, it has been concluded that the local people think that the most suitable potential ecotourism activities to be implemented in Ordu province are winter tourism, nature walking, orienting and mountain climbing, and that balloon tourism and bungee jumping activities are not suitable for Ordu province.

Keywords: Ecotourism, Tourism, Perception of ecotourism, Descriptive scanning method

GİRİŞ

Ekoturizm anlayışının, bu faaliyetlerin yapılabileceği yerlerin ve ekoturizm kaynaklarının uzun süreli muhafaza edilme fırsatı sağladığı düşünülmektedir. Doğa temelli olarak yapılan ekoturizm kapsamında pek çok faaliyet yapılabilmektedir. Bu yönüyle ekoturizm, çok geniş çerçevelerde turistlere seçenekler sunan bir turizm türüdür. Dünyada turizmin gelişimi ile farklı turizm türlerinin ortaya çıkışı söz konusu olmuştur. Turizmden toplumların gelir elde etmesi, ülke yönetimlerinin turizme bakış açısını değiştirmiş ve turizme yatırımlar artmıştır. İstihdama ve ekonomiye katkısı nedeni ile turizm yöneticilerinin farklı turizm çeşitleri arayışına girmesi ile ekoturizm birçok farklı destinasyonda önemli duruma gelmiştir. Ekoturizmin en temel amacı doğal çevreyi korumak ve olası meydana gelebilecek zararları en az seviyeye indirmek olarak açıklanabilir. Kitle turizminin doğal çevreye verdiği

Cemre Sümeğe Göktaş¹
Hakan Akyurt²

How to Cite This Article

Göktaş, C. S. & Akyurt, H. (2023). "Betimsel Tarama Yöntemi İle Ekoturizm Algısının Ölçülmesi: Ordu İli Örneği" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:118; pp:9924-9935. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.74242>

Arrival: 18 September 2023
Published: 31 December 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Alan Uzmani, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun, Türkiye, ORCID: 0000-0002-9512-8802

² Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, Bulancak KK UYBYO, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Giresun, Türkiye, ORCID: 0000-0002-6522-684X

zararlar bilinmektedir. Ekoturizm kitle turizmine göre daha az sayıda turistle yapılan ve çevreyi koruma temelli olan turizm çeşididir. Ekoturizm çevresel gereksinimlere paralel olarak ortaya çıkmıştır.

Ekoturizmin olumlu ve olumsuz etkilerinden bahsetmek mümkündür. Yerel halkın refah seviyesinin artmasına katkıda bulunması ve yapıldığı bölge ekonomisini canlandırması ayrıca doğal alanlarının korunmasına katkıda bulunması olumlu etkilerine örnek olarak gösterilebilir. Bunun yanında bilinçsiz yapılan aktivitelerle çevreye verilen zararlar olumsuz etkilerindedir. Ekoturizm kavramının bilinç düzeyine göre değişim göstermesi nedeni ile özellikle eğitim alanında ekoturizmin önemine vurgu yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda, ekoturizm ile ilgili bilimsel çalışmaların artması ve ekoturizmin nasıl algılandığına yönelik olarak veriler elde edilmesi uygun olacaktır. Ekoturizmin sadece bir turizm türü olmaktan öte bir kavram olduğunun belirtilmesi gerekmektedir. Ekoturizmin hem insan hayatı hem diğer canlıların yaşam alanları hem de ekolojik çevre açısından son derece önemli bir turizm çeşidi olduğunun ortaya konması gerekmektedir.

Bu çalışma, bölgesel özelliklere, iklim koşullarına ve değişken birçok etkene göre yapılabilecek çeşitli ekoturizm faaliyetleri hakkında halkın bilinç algısını ve tutum puanlarını ölçmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada, ekoturizmin kavramsal çerçevesi başlığı altında ekoturizmin tanımı, ekoturizmin amacı ve özellikleri, ekoturizmin etkileri, ekoturizm aktiviteleri kavramlarından bahsedilmiştir. Destinasyonların özellikleri ve Ordu ili ekoturizm destinasyonları kavramlarından bahsedilmiştir. Çalışmanın amacı, önemi, modeli, evreni ve örnekleme, sınırlılıkları, veri toplama araçları, verilerin analizi, bulgular, tartışma ve sonuç kısmından bahsedilmiştir. Ekoturizm potansiyeli açısından oldukça değerli olduğu düşünülen Ordu ilinde yerel halkın algı ve tutum puanlarını belirlemeye yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın bölgede ekoturizmin gelişmesine ve ilerleyen yıllarda Ordu ilinde yapılacak çalışmalara katkı sağlaması açısından önem arz ettiğini ifade etmek mümkündür.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın ana konusunu oluşturan ekoturizm ve ekoturizm destinasyonları literatür araştırmasının temel kısmını oluşturmaktadır. Ekoturizm kavramı ile özelliklerinin ele alınması ve destinasyonların özelliklerinin ortaya konması çalışmanın yönteminin esasını oluşturmaktadır. Bu nedenle, çalışmanın kavramsal çerçevesinde ekoturizm kavramı ile destinasyon kavramına yer verilmiştir.

Ekoturizmin Tanımı ve Özellikleri

Ekoturizm, “çevreyi koruyan, yerel halkın refahını sürdüren ve yorum ve eğitimi içeren doğal alanlara sorumlu seyahat” olarak ifade edilmektedir (Acott & La Trobe, 1998). Bu tür seyahatler, turistlerin ve turizm profesyonellerinin ekolojik konularda eğitildiği uluslararası bireyler, kurumlar ve turizm endüstrisi sayesinde oluşturulabilmektedir. Aynı zamanda ekoturizm, “çevresel ve kültürel anlayış, takdir ve korumayı teşvik eden, birincil olarak doğal alanları deneyimlemeye odaklanan ve de ekolojik olarak sürdürülebilir turizm” olarak tanımlanmaktadır (Bagul & Bahar 2009). Ekoturizmin birçok araştırmacı tarafından tanımları bulunmakla birlikte, genel olarak doğa dostu ve çevreci turizm türü olarak ifade edildiği görülmektedir.

Ekoturizm, doğal kaynakları ve yerel kültürleri koruma amacını taşıyan, topluluklarla sürdürülebilir seyahatleri bir araya getiren bir turizm türüdür. Bu yaklaşım, ekoturizm aktiviteleri yapan, katılan ve tanıtan kişilerin aşağıdaki ilkeleri benimsemesiyle gerçekleştirilir (Hussain, 2021):

- ✓ Fiziksel, sosyal, davranışsal ve psikolojik etkileri en aza indirme,
- ✓ Çevresel ve kültürel farkındalık ve saygıyı artırma,
- ✓ Ziyaretçiler ve yerel halk için olumlu deneyimler sunma,
- ✓ Koruma faaliyetleri için doğrudan finansal destek sağlama,
- ✓ Yerel halk ve özel sektör için finansal faydalar elde etme,
- ✓ Ziyaretçilere ev sahibi ülkenin siyasi, çevresel ve sosyal iklimlerine duyarlılık kazandıran unutulmaz yorumlayıcı deneyimler sunma,
- ✓ Düşük etkili tesisler tasarlayıp işletme,
- ✓ Yerel halkın haklarını ve manevi inançlarını saygıyla karşılayıp, onlarla birlikte çalışarak güçlendirme sağlamak.

Ekoturizm, merkezinde doğa olan turizm çeşidi olarak anılmaktadır. Turizm sektörü içinde payı gün geçtikçe artan ve sürdürülebilir turizm seçeneği olarak ön plana çıkan bir turizm çeşididir. Farklı tanımlamaları olan ekoturizmin en temel amaçları arasında çevreyi koruma, yerli halkın yaşam standartlarını koruyan ve güçlendirmeyi hedefleme, turistlerin doğaya karşı sorumlu olarak faaliyetlerini yürütmeleri gösterilmektedir (Leung, 2001).

Ekoturizmin diğer disiplinlerle ilişkileri nedeni ile birçok farklı işlevi de söz konusu olabilmektedir. Özellikle turizm içerisinde son yıllarda gelişen gastronomi turizmi ile sıkı ilişki içerisinde. Gıda bilimi ile de doğrudan ilişki içine girmiş olan ekoturizm, gıda konusundaki atık sistemleri gibi farklı disiplinler ile ilgilidir (Akyurt & Yolaşğmazoğlu, 2023). Ayrıca, turizm sektörü içerisindeki farklı aktivitelerin olması nedeni ile diğer turizm çeşitleri ile de ilişkileri bulunmaktadır (Pekerşen, Turpcu & Sarıtaş, 2022). Bu durum, ekoturizmin çok yönlülüğüne ve hem turizm içerisinde diğer turizm çeşitleri ile hem de diğer disiplinlerle ilişkili olan değerli bir alan olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Turizm sektöründe destinasyonların sadakati ve güven aşılması için çevresel etkiler önem arz etmektedir. Bu durum, sadık müşteri ve müşteri memnuniyeti açısından önemli etkenlerden biri olarak görülmektedir (Turpcu, Selçuk & Akyurt, 2018). Turist sadakatinin sürdürülebilir olarak sağlanması durumunda turizm faaliyetlerinin gelişmesi ve ilerlemesi söz konusu olacaktır.

Ekoturizmde diğer önemli hususlardan biri de eğitim konusu olarak görülmektedir. Son yıllarda dünya genelinde turizm eğitimlerinin değişimi ve çeşitliliği dikkat çekmektedir. Turizm eğitimlerinin nitelikleri incelendiğinde hem isim olarak hem de içerik olarak çeşitlilikler göze çarpmaktadır (Akyurt, & Ültay, 2021). Turizm eğitimlerinde gıda mühendisliği alanını da kapsayan gastronomi turizm ilişkili çalışmaların arttığı, ekoturizmin diğer bilimlerle ilişkilerini inceleyen birçok araştırma yapıldığı görülmektedir (Akyurt & Yolaşğmazoğlu, 2022). Bununla birlikte, ekoturizm alanında yüksek lisans Anabilim Dallarının kurulduğu, ekoturizm ile ilgili tezlerin hazırlanmış olduğu bilinmektedir. Bu tezlerin, ekoturizm alanında olması, ekoturizmin öneminin artması ve ilgi odağı olması bakımından önem taşımaktadır (Akyurt, & Ültay, 2022). Ekoturizm eğitiminin sadece Türkiye ile sınırlı olmadığı, ekoturizm konusunda önde gelen ülkelerin ekoturizm ile ilgili birimlerinin bulunduğu bilinmektedir. Bu durum, ekoturizmden elde edilen gelirlerin artması ile istihdam olanaklarının artması neticesinde doğru orantılı olarak ilerleyen bir durumdur. Ekoturizm alanında eğitimlerin artması, nitelikli personelin çoğalmasına ve ekoturizmin gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Ekoturizm alanı incelendiğinde genel olarak farklı etkilerinden bahsetmek mümkün olmaktadır. Birçok sektör ile ortak olarak çalışan turizm sektörünün hem çevre hem de doğa ile ilişkili bir yapıda olması nedeni ile ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirildiği destinasyonların korunması ve sürekli olarak güncel tutulması gerekmektedir. Bu kapsamda, ekoturizmin hem çevresine hem de diğer sektörlerle etkileri bulunmaktadır. Bu etkilerin olumlu ve olumsuz yönleri olsa da ekoturizmin geliştirilmesi ile sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması için etkenlerin ortaya konulması gerekmektedir. Çalışmada bu amaç doğrultusunda konunun genelini iyi algılanabilmesi amacı ile ekoturizmin etkilerinden ana başlıklar altında kısaca bahsetme ihtiyacı duyulmuştur.

Ekoturizmde Çevresel Unsurlar

Turizmden bahsedildiğinde akla ilk gelen deniz, kum ve güneş üçlemesinden oluşan klişe olgu gelmektedir. Turizm bir kitle hareketidir ve genellikle büyük gruplar halinde yapılmaktadır. Bu durum zamanla doğal çevre yapısının bozulmasına neden olmaktadır. Ekoturizm, yapılan bu kitle turizmine karşı ortaya çıkan bir olgudur. Ekoturizm, ilkeleriyle kalkınma hedeflerine yardım eden, turizm faaliyetlerinde yerel halka yer veren, doğal çevre ve kültürel mirasın korunmasına dayanan sürdürülebilir bir turizm çeşidi olarak tanımlanmaktadır (Mahvaran, 2012). Uluslararası Ekoturizm Topluluğu'na göre ekoturizm, çevreyi olumsuz etkilerden koruyan, yapıldığı çevredeki yerel halkın yaşamlarını huzur içinde devam ettirmelerine destek olan doğal çevrelerde yapılan bir etkinliktir (Erdoğan, 2003).

Çevre unsurları sadece turizm için değil, tüm sektörler açısından en önemli konuların başında gelmektedir. Özellikle son yıllarda hem denizlerde hem de karasal alanlarda en büyük sorunların başında mikroplastikler ve insan sağlığı üzerindeki etkileri gelmektedir. Mikroplastiklerin aşırı şekilde yayılması nedeni ile çevre unsurları kirlenmekte ve insan sağlığına olumsuz etkiler yaratmaktadır (Yolaşğmazoğlu, 2022a). Bu durum özellikle deniz kirliliği açısından son yıllarda en önemli sorunlardan biri olarak nitelendirilmekte, denizlerde yaşayan canlıların yok olması ya da zehirlenmesi gibi tehditler ortaya çıkmaktadır. Deniz yaşamının olumsuz şekilde etkilenmesi sonucunda denizlerden elde edilen besinlerin doğrudan insan sağlığını tehdit ettiği bilinmektedir (Yolaşğmazoğlu, 2022b).

Ekoturizm doğayı koruma ve geliştirme temelli bir disiplin olsa da faaliyetler kurallara uygun yapılmadığında olumsuz etkileri de ortaya çıkabilmektedir. Ekoturizmin olumsuz etkileri arasında kalabalık grupların tahribatı, ormanlık alanların tahribatı, ulaşım için yapılan yolların ve konaklama için girişilen inşaat faaliyetleri, doğal kaynak kullanımında yapılan yanlışlar gösterilmektedir (Yücel, 2002). Popüler olması nedeniyle çok fazla turist

çeken milli parklar bu bağlamda tehlike altındadır. Turistlerin belli noktalarda yığılmaları çevreye verilen zararı arttırmaktadır. Olumsuz etkiler çevreye olduğu kadar yaban hayatını da etkilemektedir. Bölgede yaşayan hayvan türlerinin olumsuz etkilendikleri bilinmektedir. Yaban hayvanlarının üreme, beslenme, davranış bozuklukları gibi durumlarda olumsuz etkilendikleri gözlenmektedir (Andereck, 1993).

Özellikle akarsular üzerinde yapılan turizm tesisleri ile benzeri fabrika veya diğer işletmelerin atıklarının durumu ekoturizm açısından önemlidir. Tesislerden su kaynaklarına giden her bir atık nedeni ile doğal çevrede bozulmalar olabilmekte, ağır metal kirlilikleri nedeni ile akarsuların tarım ve hayvancılıkta kullanılması mümkün olmamaktadır. Bununla birlikte, akarsulardaki ağır metallerin varlığı, denizlere karışması nedeni ile denizlerdeki canlıları ve ekosistemi de olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Ayrıca, deniz turizmi ve ilgili diğer turizm çeşitlerinin de engellenmesine yol açabilmektedir. Akarsuların korunması ve turizme uygun olarak kullanılması, doğal çevrenin sürdürülebilirliği ile su kaynaklarının geliştirilmesi açısından önem arz etmektedir (Yolasiğmazoğlu, 2023).

Turizm sektöründe ve dolayısıyla ekoturizmde çevresel etmenler en önemli hususlar arasında görülmektedir. Çevre unsurlarının etkin şekilde korunması ve geliştirilmesi gerekmele birlikte, sürdürülebilir turizm hareketlerinin devamlılığı amacıyla, ciddi yasalarla tedbirlere başvurulmalıdır. Çevre unsurları sadece turizm sektörü ve ekoturizm için önemli olmamaktadır. Doğanın ve yapısının korunması, gelecek nesillere canlı türlerinin aktarılması konusunda önemli bir husustur. Bununla birlikte, ekosistemdeki en küçük bozulmanın düzeltilmesi uzun yıllar alacağından, hayvan türlerinin yok olması, bitki çeşitliliğinin azalması ve tarım ile hayvancılık gibi insan hayatını yakından ilgilendiren konuların zarar görmesine neden olabilecektir. Ayrıca, turizmin yerel arazi kullanımı üzerinde büyük bir baskı yaratması, toprak erozyonuna, kirliliğin artmasına, doğal yaşam alanlarının kaybına ve nesli tükenmekte olan türler üzerinde daha fazla olumsuz etkiye yol açabilmektedir. Bu etkiler, turizmin bağlı olduğu çevresel kaynakları yavaş yavaş yok edebilme niteliğine sahiptir. Turizmin olumsuz çevresel etkilerinin olduğu herkes tarafından bilinmektedir.

Ekoturizmde Destinasyon Kavramı

Murphy ve diğerleri (2000) destinasyonu, ziyaretçileri fiziksel sınırların ötesine çekebilen çeşitli hizmetlerin ve ürünlerin bir bileşeni olarak tanımlamıştır. Peng ve Cho'ya (2000) göre destinasyon, turistlerin normal yaşam ortamları dışındaki ihtiyaçlarını ve taleplerini karşılamayı amaçlayan bir bölge için hedeflenen bir alan veya üründür. Destinasyonun tanımı yapılırken farklı yöntemler ve unsurlar ele alınarak da yapılmıştır. Destinasyon kavramı ile birçok çeşitli tanım bulunmaktadır. Kısaca tanımlamak gerekirse, gidilecek turizm amaçlı bölge veya alanlar olarak ifade etmek, yanlış bir çıkarım olmayacaktır.

Destinasyon özellikleri, genellikle turistlerin seyahat motivasyonlarını belirler ve destinasyon seçiminde önemli bir rol oynamaktadır. Diğer bir ifadeyle, destinasyon özellikleri, turistlerin bir destinasyonu değerlendirmelerinde etkilidir. Turizm destinasyonu altı unsur tarafından oluşmaktadır. Bunlar; konum cazibesi, olanaklar, ulaşılabilirlik, imaj, insan kaynakları ve fiyattır. Aşağıda bu unsurlar daha detaylı bir şekilde ele alınmıştır (Wong, 2011).

Konum cazibesi: Konumlar bir hedefin önemli bir yönüdür ve genellikle turistlerin ziyaret etmesi için birincil motivasyon görevi görür. Bunlar doğal (örneğin plajlar, dağlar, parklar, iklim), inşa edilmiş (örn. Eyfel Kulesi, tarihi anıtlar, konferans merkezleri ve spor alanları gibi ikonik yapılar) veya kültürel (örn. Müzeler, tiyatrolar, sanat galerileri ve kültürel olaylar) şeklinde ifade edilmektedir. Bu durumlar, genel olarak tüm ekoturizm destinasyonları için geçerlidir. Kamusal alanda doğal parklar veya tarihi siteler gibi cazibe merkezleri mevcut olabilir veya kültürel veya miras alanları gibi topluluk temelli cazibe merkezleri ve hizmetler olabilir. Ek olarak, benzersizlik ve duygusal veya deneyimsel tetikleyiciler gibi somut olmayan faktörler, turistleri destinasyonlara çekmede rol oynamaktadır. Destinasyonların temel özellikleri (Murphy vd., 2000):

- ✓ Olanaklar: Olanaklar, ziyaretçilerin kaldıkları süre boyunca deneyimini geliştiren çeşitli hizmet ve tesislere atıfta bulunur. Toplu taşıma, kamu hizmetleri ve yollar gibi temel altyapıyı ve konaklama, eğlence tesisleri, rehberler, operatörler ve yemek ve alışveriş seçenekleri gibi çeşitli ziyaretçi odaklı hizmetleri kapsarlar. Birlikte, bu olanaklar bir hedefin genel çekiciliğini ve rekabet gücünü şekillendirmede kritik bir rol oynamaktadır.
- ✓ Erişilebilirlik: Erişilebilirlik, bir hedefin çekiciliğini değerlendirirken dikkate alınması gereken önemli bir faktördür. Hedef, yol, hava, demiryolu veya deniz yoluyla iyi ulaşım bağlantılarına sahip geniş bir kitleye kolayca erişilebilir olmalıdır. Ziyaretçiler geldikten sonra, net talimatlar ve verimli ulaşım seçenekleri ile varış noktasında kolaylıkla hareket edebilmelidirler. Hedefe erişim kolaylığını etkileyebilecek vizeler veya özel giriş koşulları gibi giriş gereksinimlerini dikkate almak da önemlidir.
- ✓ İmaj: Bir destinasyonun imajı, ziyaretçileri çekmek için kritik bir faktördür. Bir varış noktasının iyi bir cazibe merkezi ve olanak yelpazesine sahip olsa bile, farkında değilse potansiyel ziyaretçileri çekmeyebilir. Bu

nedenle, benzersiz karakterini veya görüntüsünü pazarlama ve markalaşma, seyahat medyası ve reklamcılık gibi çeşitli yollarla tanıtmak önemlidir. Genel imajı, manzaraları, sahneleri, çevresel kalitesi, güvenlik, hizmet seviyeleri ve halkın dostluğu gibi faktörleri kapsar ve bunların hepsi potansiyel ziyaretçilerin zihninde olumlu bir izlenim yaratmaya katkıda bulunmaktadır.

- ✓ İnsan Kaynakları: Turizm emek yoğun bir endüstridir ve ziyaretçiler ve yerel topluluklar arasındaki etkileşim, turizm deneyiminin önemli bir yönüdür. Ziyaretçiler için olumlu bir deneyim sağlamak için iyi eğitilmiş bir turizm işgücü esastır. Ayrıca, turizm büyümesi ile ilişkili faydalar ve sorumlulukların farkında olan vatandaşlar, bir hedefin başarısına katkıda bulunabilir. Stratejiye uygun olarak insan kaynaklarını yönetmek sürdürülebilir turizm gelişimi için çok önemlidir.
- ✓ Fiyat: Turizm ürünleri ve hizmetlerinin fiyatlandırılması, diğer destinasyonlara kıyasla rekabet gücünün önemli bir yönüdür. Fiyatlandırma faktörleri, amaçlara ulaşım maliyetinin yanı sıra hedefteki konaklama, cazibe merkezleri, yiyecek ve tur hizmetlerinin maliyetini içerir. Turistin kararı, döviz kurları gibi diğer ekonomik faktörlerden de etkilenebilmektedir.

Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün (2020) verilerine göre, Türkiye'de 44 Milli Park, 247 Tabiat Parkı, 30 Tabiatı Koruma Alanı, 116 Tabiat Anıtı ve 82 Yaban Hayatı Geliştirme Sahası bulunmaktadır. Toplam korunan alan sayısı ise 1.632'dir. Bu alanlar, doğal yaşamın korunması, sürdürülebilir turizm faaliyetleri ve doğaseverler için harika fırsatlar sunmaktadır. Türkiye'de turizmin sürdürülebilirliği ve çeşitlendirilmesi amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı liderliğinde birçok proje hayata geçirilmiştir. Bu projeler arasında, kitle turizmi nedeniyle kıyı bölgelerinde yaşanan baskının azaltılması, turizmin sosyoekonomik faydalarının ülkenin az gelişmiş bölgelerine de taşınabilmesi ve pek çok bölgenin turizme kazandırılması hedeflenmektedir. Ekoturizm ile ilişkili projeler arasında şunlar yer almaktadır: Yayla Turizmi Projesi, Milli Parklar ve Çevre Eğitimi Projesi, Dağ-Doğa Yürüyüşü Projesi, Akarsu Turizmi Çalışmaları, Atlı Doğa Yürüyüşü Projesi, Yeşil Küre 21 Programı, Yeşil Yıldız Projesi, Mavi Bayrak Projesi, Akdeniz-Ege Turizm Altyapısı Kıyı Yönetimi (ATAK) Projesi, Belek Yönetim Planı, Beyaz Yıldız Programı, Yeşil Anahtar Programı, Ekodiyalog Projesi, GAP Ekoturizm Koridoru, Yeşil Yol Projesi vb. Bu projeler, özellikle ekoturizm çerçevesinde çalışmalar yapmakta ve doğal zenginliklerin korunmasını amaçlamaktadır. Ayrıca, çevre dostu kuruluş belgesi verme, çevresel altyapı çalışmalarını içeren ve çevre kirliliğinin azaltılmasını hedefleyen projeler de mevcuttur. Tüm bu projeler, Türkiye'nin doğal güzellikleri ve zengin coğrafyasını keşfetmek isteyen yerli ve yabancı turistlere sunduğu farklı turizm aktiviteleri ile ülkeye önemli bir katma değer sağlamaktadır (Deviren & Yıldız, 2016).

Ordu ilinin Çambaşı Yaylası kış sporları merkezi, çikolata parkı gibi birçok turizm projesi hayata geçirilerek bu potansiyel geliştirilmeye çalışılmaktadır. İl, 2012 yılında büyükşehir statüsüne alınmış olup 728.949 kişilik nüfusa sahiptir. Ordu'nun en bilinen ekoturizm destinasyonları il sınırları içinde bulunan Kabakdağı ve Kayabaşı adlı iki ekoturizm köyüdür (Karadeniz vd., 2018). Ordu ilinin turizm kaynakları ile ekoturizm açısından değerlendirilebilecek önemli destinasyonlara sahip olduğu bilinmektedir. Özellikle küresel ısınma ve covid süreçleri sonrasında bölgenin turizm açısından önemi artmış, ekoturizm amaçlı Ordu iline gelen turistlerde artışlar gözlemlenmiştir. Bu nedenlerden ötürü, Ordu ili ekoturizmin incelenmesi ve yerel halkın ekoturizm algısı önem kazanmıştır.

Ordu ilinin ekoturizm kapsamında değerlendirilme amacı, son yıllarda Doğu Karadeniz bölgesine olan turistik talebin artmış olmasıdır. Özellikle iklim değişikliği ile dünya geneline yayılan hastalıklar nedeni ile insanlarda doğal alanlarda tatil yapma isteği artmıştır. Bu nedenle, ekoturizm destinasyonları daha önemli bir hale gelmiş, devlet yönetimleri ekoturizm konusunda özel birimler ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda, Ordu ili ekoturizm destinasyonları bakımından zengin kaynaklara sahip bir destinasyon olması gereğince, bu çalışmada Ordu ili ekoturizm algısının tespitine yer verilmiştir.

YÖNTEM

Çalışmanın Amacı ve Önemi

Bir destinasyonda ekoturizm ve turizm ile ilgili bir araştırmanın başarılı biçimde yapılabilmesi o bölgede yaşayan yerel halkın yapılan araştırmaya yönelik katılım düzeyine bağlıdır. Bu nedenle, ekoturizm araştırması yapılırken yerel halkın görüşleri önem arz etmektedir. Çalışmada temel amaç, Ordu ili yerel halkının ekoturizm bilinç algısı ve tutumlarının belirlenmesidir. Çalışmada yer alan konuların betimsel bir şekilde incelenmesi, ekoturizm alanında araştırmalar yapmak isteyenler için önemli bir kaynak teşkil edecektir. Araştırmanın alt problemleri;

- ✓ Katılımcıların ekoturizm kavramı hakkındaki bilinç algısı nedir?

- ✓ Katılımcıların Ordu ilinde yapılabilecek olan eğlenmeye dayalı ekoturizm faaliyetleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
- ✓ Katılımcıların Ordu ilinde yapılabilecek olan öğrenmeye dayalı ekoturizm faaliyetleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
- ✓ Katılımcıların Ordu ilinde yapılabilecek olan dinlenmeye dayalı ekoturizm faaliyetleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
- ✓ Katılımcıların Ordu ilinde yapılabilecek olan ekoturizm etkinlikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
- ✓ Ordu ili yerel halkının tutum puanları ve demografik değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Ordu ilinin turizm potansiyelinin deniz turizmi dışındaki turizm çeşitlerine yönelmesi zorunluğu, ekoturizme yönelik olarak destinasyonların varlığı ve el değmemiş doğası nedeniyle ekoturizm, yatırımlar yapılması gereken bir alan olarak ifade edilmektedir. Çalışmanın Ordu ili yerel halkının üzerine yapılmasının nedeni, turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde yerel halkın desteğinin çok önemli olduğunun düşünülmesinden kaynaklanmaktadır. Bir ekoturizm destinasyonu doğal alanları ve unsurları içerdiğinden, bu destinasyonların geliştirilmesinin, korunması ve turizm amaçlı olarak kullanılması için yerel halkın desteği ile algılamalarının önem arz ettiği düşünülmektedir. Yerel halkın algılamalarının belirlenmesinin, gelecekte ekoturizmin gelişiminin ne düzeyde gerçekleştirilebileceğinin yansımaları sunacağı düşünülmektedir. Bu nedenle, çalışmanın Ordu ili ekoturizm potansiyelinin gelecekte nasıl olacağına yönelik bir bilgi kaynağı olacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, ekoturizm konusunda algılamaların belirlenmesinin de sektör yöneticilerinin bu konuda yapacakları yatırımların neler olabileceği konusunda yol gösterici nitelikte olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, potansiyel bir ekoturizm destinasyonu olan Ordu iline yönelik olarak yerel halkın algılamalarının tespiti, gelecekteki akademik çalışmalar için de yol haritası niteliği taşımasını hedeflemektedir.

Çalışmanın Analizi

Ordu ilindeki yerel halkın ekoturizme yönelik bilinç algısı ve tutumlarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yürütülen araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Karasar (2006) bu modeli şimdi ya da geçmişte olan bir durumu olduğu haliyle betimlemeyi hedefleyen araştırma yaklaşımlarından bir tanesi olarak tanımlamaktadır.

Betimsel tarama yöntemi özellikle eğitim bilimleri alanında kullanılan bir araştırma yöntemi olarak bilinmekle birlikte, özellikle son on yıl içerisinde sosyal bilimler alanında da kullanılan bir yöntem olarak dikkat çektiği ifade edilmektedir. Betimsel araştırmaların genel olarak bir konunun ya da olayın detaylı olarak aydınlatılması, incelenmesi ve konu veya olaylar arasındaki ilişkilerin neler olduğunun anlaşılması amacı ile yapıldığı belirtilmektedir (Ültay, Akyurt & Ültay, 2021).

Çalışmada kullanılan betimsel tarama yönteminin genel olarak çalışmalarda kullanılmasının nedenleri aşağıda ifade edilmektedir (King & He, 2005).

- ✓ Tarama yöntemleri, belirlenen evrenlerin kendi yapıları içerisinde anlaşılabilmesi amacı ile yapılmaktadır.
- ✓ Betimsel taramalar, konunun demografik, içerik, nesne özelliği ve genel yapısı hakkında bilgilerin elde edilmesi amacı ile kullanılmaktadır.
- ✓ Betimsel tarama yöntemi, toplumların, halkların ya da diğer küçük insan gruplarının fikir ve düşüncelerinin belirlenmesi amacı ile farklı bilim alanlarında çalışılmaktadır.
- ✓ Doğal şartların veya toplumların yapısını bozmadan ve etkilemeden araştırma yapma imkânı sağlamaktadır.
- ✓ Tarama yöntemi genelleme yapmayı amaçlamaktadır. Belirlenen evreni örneklendirerek, evrenin temsil edilmesini ve özelliklerinin ortaya konulmasını sağlamaktadır.
- ✓ Betimsel tarama yöntemi, belirli olay veya durumlar ile ilgili insanların tutumlarının, görüşlerinin ve algılamalarının betimlenerek tanımlanmasını ifade etmektedir.
- ✓ Genel olarak geniş kitleler üzerine yapılan bu yöntem, duygu, düşünce ve görüşlerinin tespit edilmesini sağlamayı hedeflemektedir.
- ✓ Bu yöntemin toplumsal ya da doğal olaylara müdahalesi söz konusu olmamakta, kontrol edilebilecek faktörleri içermemektedir. Veriler kişilerden çeşitli sorular ile oluşturulan anketlerle toplanmakta, betimlenerek analiz sonuçları elde edilmektedir.

Çalışmanın Geçerlilik ve Güvenirliliği

Bu araştırmada veri toplamak amacıyla Kavak (2015) tarafından geliştirilen “Edremit İlindeki Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Bilinç Algısı ve Tutumlarına İlişkin Görüşlerini Belirleme Anketi” den yararlanarak Ordu iline uyarlanmış versiyonu kullanılmıştır. Beşli ‘likert’ tipinde olan anket alanında uzman iki akademisyen eşliğinde incelenmiş, böylece kapsam ve anlam geçerliliği güçlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırmada katılımcılar gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenmiştir. Anket dağıtılmadan önce araştırmaya katılım sağlayan kişilere çeşitli konu ve olaylardan bahsedilerek fikirlerini daha rahat ifade edebilmeleri ve sorulara samimi bir şekilde cevap vermeleri sağlanarak çalışmanın inandırıcılığının artırılması hedeflenmiştir.

Katılımcılara anket dağıtılmadan önce veri toplama aracı ile veri toplama süreci açıklanmıştır. Yaş oranı yüksek olan bazı katılımcılara talepleri doğrultusunda sorular tek tek okunmuş alınan yanıtlara göre anket doldurularak soruların anlaşılabilirliğinden emin olarak çalışmanın kalitesini artırmak hedeflenmiştir. Soruların anlaşılabilirliğinden emin olmak için 59 ve üstü yaş grubunun (n=5) üzerindeki katılımcılara anket direkt olarak sunulmayıp sorular tek tek okunarak cevaplar not edilmiş böylelikle daha doğru sonuçların elde edilmesi hedeflenmiştir.

Anketin orijinalinde Cronbach Alfa katsayısı 0,927 olarak bulunmuş ve ölçeğin yüksek bir güvenilirlik düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir. Yapılan bu araştırmada ise anketin güvenilirliğini belirleyen Cronbach’s Alfa katsayısı 0.915 olarak hesaplanmıştır. Green ve Yang (2009) tarafından Cronbach’s Alfa katsayısı 0.0-0.40 aralığında ise güvenilir olmadığı, 0.40-0.60 aralığında düşük güvenilirlikte olduğu 0.60-0.80 aralığında ise oldukça güvenilir olduğu 0.80-1.00 aralığında ise yüksek derece güvenilir olduğu, katsayı 1’e yaklaştıkça ölçekte yer alan maddelerin iç tutarlılığının yüksek olduğu sonucuna ulaşıldığı ifade edilmekte, dolayısıyla elde edilen 0.915 katsayısı ile anketin yüksek güvenilirlik düzeyinde olduğu varsayılmaktadır.

Çalışmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini Ordu ilindeki yerel halk oluşturmaktadır. Sekaran (2000) çalışmasında evrenin temsil edilebilmesi için evren büyüklüğünün 100.000 ile 1.000.000, kişi aralığı için ise örneklem sayısının 384 kişi olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle çalışmanın örneklemini evrenini temsil etme yeteneğine sahip araştırma evreni Ordu ili nüfus sayısı olarak belirlenmiştir. Ordu ili nüfusu 2022 yılına göre 763.190 olarak ifade edilmektedir (T.C. Ordu İl Nüfus Müdürlüğü, 2023). Örneklem sayısı ise 505 kişi olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre çalışma örneklemini evreni destekler niteliktedir.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, çalışmanın amacı doğrultusunda Ordu ilinde yaşayan farklı demografik özelliklerdeki yerel halk ile sınırlandırılmıştır.

- ✓ Çalışma, anket ölçme aracıyla sınırlıdır
- ✓ Çalışmada örneklem sayısı 505 kişi ile sınırlıdır.
- ✓ Çalışmanın kavramsal çerçevesi, araştırma verileri yöre halkının anketlere verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde IBM SPSS (Statistical Package for Social Sciences) v20.0 paket programından yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan örneklemin normal dağılım sergileyip sergilemediğini incelemek için normallik testi uygulanmış ve verilerin normal dağılım sergilemediği görülmüştür. Bir diğer normallik testi olan çarpıklık ve basıklık katsayısı incelenmiş ve normal olmadığı görülmüştür. Bununla birlikte betimsel istatistik yöntemlerinden frekans analizi ve veriler normal dağılım göstermediği için Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. Normallik test sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Normallik Test Sonuçları

Ekoturizm Tutumu	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	sd	p	İstatistik	sd	p
	,160	506	,000	,777	506	,000

n=505 (n>50) olduğu için normallik analizlerinde Kolmogorov-Smirnov sonuçlarına bakılmaktadır. Tablo 1’e göre Ordu’daki yerel halkın ekoturizm tutum puanları normal dağılım göstermemektedir. p= .00

Çalışmanın Bulguları

Bu araştırmada Ordu ilinin ekoturizm potansiyelini ortaya koymak ve kullanıcı talep ve eğilimlerini belirlemek için hazırlanan anket katılımcılara sunulmuştur. Çalışmada kullanılan verilerin analizi için, mevcut literatürde yaygın olarak kullanılan frekans analizi tercih edilmiştir. Çalışmada elde edilen veriler ışığında betimsel tarama yöntemi

ile elde edilen bulgulara ilişkin bilgiler aşağıda verilmektedir. Bu kapsamda, araştırmaya katılanların ekoturizm hakkındaki bilinç algısının gösterildiği veriler Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2: Katılımcıların Ekoturizm Kavramı Hakkındaki Bilinç Algısı

Ekoturizm kavramı hakkındaki Bilinç Algısı	Katılımcı sayısı (N)	Oran (%)
Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizmdir.	458	90.7
Doğa ile ilgili turları ve aktiviteleri kapsayan turizmdir.	425	84.2
Çevre dostu turizmdir.	411	81.4
Çevreyi koruyan ve yerel halkın refahına katkı sağlayan turizmdir.	316	62.9
Spor aktiviteleri gerçekleştirebildiğin turizmdir.	310	61.4
Doğayı anlatan ve uygulamalı öğreten turizmdir.	274	54.3
Konforsuz basit ve sade olanaklar sunan turizmdir.	238	47.1
Farklı kültürleri ve gelenekleri tanımaya olanak veren bir turizmdir.	222	44.0
Pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizmdir.	40	7.9

Araştırmada yer alan 505 kişiden (%90.7)’ye tekabül eden 458 kişi ‘Stresten kaçış ve rahatlama sağlayan turizmdir’ yanıtını, (%84.2)’ye karşılık gelen 425 kişi ‘Doğa ile ilgili turları ve aktiviteleri kapsayan bir turizm çeşididir’ yanıtını, (%81.4)’lük 411 kişi ‘Çevre dostu turizmdir’ yanıtını, (%62.9)’a karşılık gelen 316 kişi ‘Çevreyi koruyan ve yerel halkın refahına katkı sağlayan bir turizmdir’ yanıtını, (%61.4)’e tekabül eden 310 kişi ‘Spor aktiviteleri gerçekleştirebildiğim bir turizm türüdür’ yanıtını vermiş, 274 kişi ‘Doğayı anlatan ve uygulamalı öğreten bir turizmdir yanıtını’, (%47.1)’e karşılık gelen 238 kişi ‘Konforsuz basit ve sade olanaklar sunan bir turizm türüdür’ yanıtını (%44.0)’a karşılık gelen 222 kişi ‘Farklı kültürleri ve gelenekleri tanımaya olanak veren bir turizmdir’ yanıtını vermiştir. Bu yanıtlardan ekoturizm kavramının katılımcılarda yüksek oranda doğa ile ilgili çevre dostu olduğunu ve kişisel rahatlatmanın olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra son olarak (%7,9) oranındaki 40 kişi ise ekoturizm kavramı ile ilgili yöneltilen seçeneğe ‘Pahalı ve moda olan bir seyahat sunan turizm türüdür’ yanıtını vermiştir.

Tablo 3: Katılımcıların Ordu İlindeki Eğlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri Hakkındaki Bilinç Algısı

Eğlenmeye dayalı ekoturizm algısı	Katılımcı sayısı (N)	Oran (%)
Doğa yürüyüşü/keşfi	502	99.4
Dağ/Kaya tırmanışı turizmi	373	73.9
Bisiklet turizmi	277	54.9
Atlı doğa yürüyüşü	270	53.5
Balon turizmi	65	12.9

Çalışmada yer alan 505 katılımcıdan (%99.4)’e karşılık gelen 502 kişi ‘Doğa yürüyüşü/keşfi cevabını, (%73.9)’a tekabül eden 373 kişi ‘Dağ/kaya tırmanışı turizmi’ cevabını (%54.9)’a karşılık gelen 277 kişi ‘Bisiklet turizmi’ yanıtını, (53.5)’e karşılık gelen 270 kişi ‘Atlı doğa yürüyüşü’ yanıtını ve son olarak (%12.9)’a karşılık gelen 65 kişi ‘Balon turizmi’ yanıtını vermiştir.

Tablo 4: Katılımcıların Ordu İlindeki Öğrenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri Hakkındaki Bilinç Algısı

Öğrenmeye Dayalı Ekoturizm Algısı	Katılımcı sayısı (N)	Oran (%)
Doğa fotoğrafçılığı	427	84.6
Kültür yürüyüşleri	416	82.4
Gelenek görenek turizmi	410	81.2
Karayolu turizmi	309	61.2
Festival turizmi	324	64.2
Tarım çiftlik turizmi	271	53.7
Tarihsel alan turizmi	249	49.9
Botanik turizmi	214	42.4
İnanç turizmi	155	30.7
Yaban hayatı gözlemciliği	151	29.9
Olağanüstü olayları izleme	49	9.7
Jeomorfolojik oluşumları izleme	31	6.1

Çalışmaya katılan 505 katılımcıdan 427 kişi (%84,6) Doğa fotoğrafçılığı yanıtını, (%82.4)’e karşılık gelen 416 kişi Kültür yürüyüşleri yanıtını, 309 kişi (%61.2) Karayolu turizmi yanıtını, 324 kişi (%64.2) Festival turizmi yanıtını, 271 kişi (%53.7) Tarım çiftlik turizmi yanıtını, 249 kişi (%49.9) Tarihsel alan turizmi yanıtını, 214 kişi (%42.4) Botanik turizmi yanıtını, 155 kişi (%30.7) İnanç turizmi yanıtını, 151 kişi (%29.9) Yaban hayatı gözlemciliği yanıtını, 49 kişi (%9.7) Olağanüstü olayları izleme yanıtını ve son olarak en az alınan yanıt olarak 31 kişi (%6.1) kişi Jeomorfolojik oluşumları izleme yanıtını vermiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Ordu İlindeki Dinlenmeye Dayalı Ekoturizm Faaliyetleri Hakkındaki Bilinç Algısı

Dinlenmeye Dayalı Ekoturizm Algısı	Katılımcı sayısı (N)	Oran (%)
Deniz/kumsal turizmi	476	94.3
Kamp/karavan turizmi	469	92.9
İklim konforu turizmi	340	67.3
Kaplıca/ılıca turizmi	181	35.8

Araştırmaya katılan 505 katılımcıdan 476 kişi (%94.3) Deniz/Kumsal turizmi yanıtını, 469 kişi (%92.9) Kamp/Karavan turizmi yanıtını, 340 kişi (%67.3) soruya 'İklim konforu turizmi' cevabını, 181 kişi ise (%35.8) Kaplıca/ılıca turizmi yanıtını vermiştir.

Tablo 6: Katılımcıların Ordu İlindeki Potansiyel Ekoturizm Aktiviteleri Hakkında Yerel Halkın Uygun/Uygun Değil Düşünceleri

Potansiyel Ekoturizm Aktiviteleri Hakkında Halkın Görüşleri	Uygun		Uygun değil	
	Katılımcı sayısı (N)	Oran (%)	Katılımcı sayısı (N)	Oran (%)
Su altı dalışı	294	58.2	85	16.8
Bisiklet gezisi	377	74.7	37	7.3
Festivaller	426	84.4	22	4.4
Kano/Rafting	449	88.9	20	4.0
Doğa yürüyüşleri	490	97	4	0.8
Jeep safari	210	41.6	106	21
Yamaç paraşütü	410	81.2	29	5.7
Avcılık	269	53.3	109	21.6
Mağaracılık	344	68.1	71	14.1
At gezisi	438	86.7	25	5
Dağ tırmanışı	475	94.1	11	2.2
Macera ve spor turizmi	442	87.5	24	4.8
Karayolu seyahat turizmi	284	56.2	85	16.8
Yön bulma/orienteering	473	93.7	15	3
Balon turizmi	203	40.2	135	26.7
Bungeejumping	246	48.7	111	22
Yat turları	318	63	51	10.1
Termal turizm	450	89.1	23	4.6
Kış turizmi	476	94.3	6	1.2

Katılımcılara yöneltilen 'Katılımcıların Ordu ilinde yapılabilecek olan Ekoturizm etkinlikleri hakkında bilgi düzeyleri' hakkındaki sorulara Uygun, Uygun değil olarak belirlenen seçeneklerden 505 katılımcının Eğlenmeye Dayalı Turizm Aktiviteleri başlığı altındaki Su altı dalışı seçeneğine 294 kişi (%58.2) uygun, 85 kişi (%16.8) uygun değil yanıtı alınmıştır. Bisiklet gezisi seçeneğine 505 toplam yanıttan 377 kişi (%74.6) kişi uygun yanıtını, 37 kişi (%7.2) uygun değil yanıtını vermiştir. Festivaller seçeneğine 426 (%84.3) kişi uygun, 57 (%11.2) uygun değil cevabını vermiştir. Kano/Rafting seçeneğine 449 (%88.91) kişi uygun 20 kişi (%3.96) uygun değil cevabını vermiştir. Doğa yürüyüşleri seçeneğine ise 490 (%97.3) kişi uygun 11 (%0.79) kişi uygun değil ibaresini işaretlemiştir. Jeep safari seçeneğine 210 (%41.5) kişi uygun, 106 (%21.0) kişi ise uygun değil yanıtını vermiştir. Yamaç paraşütü seçeneğine 410 (%81.1) kişi uygun, 29 (%5.7) kişi ise uygun değil yanıtını vermiştir Avcılık seçeneğine ise 269 (%53.2) katılımcı uygun, 109 (%21.5) kişi uygun değil cevabını vermiştir. Mağaracılık seçeneğine 344 (%68.1) kişi uygun, 71 (%14.0) kişi uygun değil cevabını vermiş, At gezisi seçeneğine ise 438 (%86.7) kişi uygun, 25 (%4.9) kişi ise uygun değil yanıtını vermiştir. Dağ tırmanma seçeneğine ise 475 (%94.0) kişi uygun, 11 (%2.1) kişi ise uygun değil yanıtını vermiş, Macera ve spor turizmi seçeneğine 442 (%87.5) kişi uygun, 24 (%4.7) kişi ise uygun değil cevabını seçmiştir. Karayolu seyahat turizmi seçeneğine ise 284 (%56.2) kişi uygun, 85 (%16.8) kişi ise uygun değil seçeneğini işaretlemiştir. Yön bulma/orienteering seçeneğine 473 (%93.6) kişi uygun, 15 (%2.9) kişi ise uygun değil yanıtını vermiştir. Balon turizmi seçeneğine ise 203 (%40.2) kişi uygun, 135 (%26.7) kişi ise uygun değil cevabını vermiştir. Bungeejumping seçeneğine 246 (%48.7) kişi uygun, 111 (%22.0) kişi ise uygun değil yanıtını vermiş, Yat turları seçeneğine 318 (%62.9) kişi uygun, 51 (%10.1) kişi ise uygun değil yanıtını vermiştir. Termal turizm seçeneğine 450 (%89.1) kişi uygun 23 (%4.5) kişi ise uygun değil cevabını vermiş, Kış Turizmi seçeneğine ise 476 (%94.2) katılımcı uygun, 6 (%1.1) katılımcı ise uygun değil yanıtını vermiştir. Öğrenmeye Dayalı Turizm Aktiviteleri başlığı altındaki Kuş gözlemciliği seçeneğine 243 (%48.1) kişi uygun, 130 (%25.7) kişi ise uygun değil cevabını, Bitki gözleme seçeneğine 413 (%81.7) kişi uygun, 28 (%5.5) kişi uygun değil cevabını vermiştir. Fotoğrafçılık seçeneğine 277 (%54.8) kişi uygun 62 (%12.2) kişi uygun değil yanıtını vermiştir. Tarihi ve Arkeolojik geziler seçeneğine 424 (%83.9) kişi uygun, 28 (%5.5) kişi ise uygun değil yanıtını vermiştir. Tarım ve çiftlik turizmi seçeneğine 477 (%94.4) kişi uygun, 6 (%1.1) kişi ise uygun değil yanıtını vermiş, Yaban hayvanları gözlemciliği seçeneğine ise 434 (%85.9) kişi uygun, 24 (%4.7) kişi ise uygun değil yanıtını vermiştir.

Tablo 7: Ordu ili Yerel Halkının Tutum Puanları ve Demografik Değişkenlerine İlişkin Spearman Korelasyon Analiz Sonuçları

Yaş Durumu	R	-0.059
	p	.187
	df	506
Cinsiyet Durumu	R	-0.056
	p	.206
	df	506
Eğitim Durumu	R	.011
	p	.812
	df	506

Ordu ili yerel halkının tutumlarında yaş cinsiyet ve eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Spearman-Korelasyon testi yapılmıştır. İki değişken arasında hesaplanan korelasyon değeri (r) ile belirtilerek;

- ✓ $r < 0.20$ ve sifıra yakın değerler ilişkinin olmadığı ya da çok zayıf ilişkiyi gösterir
- ✓ 0.20-0.39 arasında ise zayıf ilişki
- ✓ 0.40-0.59 arasında ise orta düzeyde ilişki
- ✓ 0.60-0.79 arasında ise yüksek düzeyde ilişki
- ✓ 0.80-1.0 ise çok yüksek ilişkiyi ifade etmektedir (Şencan, 2005).

Yapılan analiz sonuçlarına göre Ordu ili yerel halkının tutum puanları ile yaş puanları arasında ($r = -0.59$, $p = .187$); cinsiyet puanları arasında ($r = -0.056$, $p = .206$) ve eğitim durumu arasında ($r = .011$, $p = .812$) istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada Ordu ilindeki yerel halkın potansiyel ekoturizm aktivitelerine olan uygunlukları ele alınmıştır. Ankete katılanlar, farklı etkinliklere verdikleri yanıtlarla değerlendirilmiştir. Su altı dalışı, bisiklet gezisi, doğa yürüyüşleri, kano/rafting, yamaç paraşütü, avcılık, mağaracılık, at gezisi, dağa tırmanma, macera ve spor turizmi, karayolu seyahat turizmi, yön bulma/orienteering, balon turizmi ve bungee jumping gibi aktiviteler incelenmiştir. Sonuçlar, farklı etkinlikler için halkın uygunluk oranlarını göstermektedir. Bu araştırma, Ordu ilinde ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi konusunda fikir sağlamaktadır.

Bu çalışmada, ekoturizm kavramının genel olarak çevre dostu ve kişisel rahatlama ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Doğa yürüyüşü/keşfi, dağ/kaya tırmanışı turizmi ve at sırtında doğa yürüyüşü/bisiklet turizmi gibi doğa ile iç içe olmayı sağlayan aktivitelerin popüler olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, deniz/sahil turizmi de coğrafi uygunluk sebebiyle de tercih edilen bir ekoturizm türü olarak görülmektedir. Araştırmada, bazı ekoturizm faaliyetleri için uygunluk seviyeleri de ölçülmüştür ve scuba dalışı, bisiklet turu ve festival turizmi gibi faaliyetlerin büyük çoğunlukla uygun görüldüğü görülmektedir.

Sonuç olarak, araştırmada yer alan katılımcıların ekoturizm hakkındaki bilgi düzeyleri ve tercihleri ortaya konulmuştur. Ekoturizm kavramının doğa ile ilgili, çevre dostu ve kişisel rahatlama sağlayan bir turizm türü olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak, bazı katılımcılar tarafından ekoturizm pahalı ve moda olan bir turizm türü olarak da algılanmaktadır. Bunun sebebinin ekoturizm hakkında yeterli tanıtımların yapılmadığı ve halkın geniş bilgiye sahip olmadığından düşünüldüğü söylenebilir. Ayrıca, katılımcıların çoğunluğunun doğa yürüyüşleri, atlı doğa yürüyüşleri, bisiklet turizmi, doğa fotoğrafçılığı ve yaban hayatı gözlemciliği gibi aktiviteleri tercih ettiği tespit edilmiştir. Bunun sebebinin de yine Ordu ilinin arazi koşulları iklim konforu ve coğrafi şartlar gibi çeşitli uygunluklardan olduğu düşünülmektedir. Hava koşulları ve arazi uygunluğundan olduğu düşünülen ilde, katılımcılara yöneltilen konaklama seçenekleri arasında ise çadır kampı ve doğa evi/köy evi seçenekleri öne çıkmaktadır.

Yapılan görüşmelerin sonucunda elde edilen verilere göre Ordu ili sahip olduğu doğal alan ve oluşumları, coğrafi konumu, kültürel ve tarihi yapıları ile ekoturizm aktivitelerinin gerçekleştirilmesi için uygun bir il olarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçları göz önünde bulundurduğunda ekoturizmi tam olarak gerçekleştirilebilir ve aktivitelere katılmak isteyen ya da bölgeye ziyarete gelen ziyaretçilere yeterli ve etkin hizmet verebilmek için bazı öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler şu şekilde sıralanabilir;

- ✓ Şehrin bölgesel ve uluslararası anlamda çeşitli platformlarda uygun turizm merkezleri ile şehre ait doğal ve kültürel varlıklarının doğru ve yeterli tanıtımı yapılarak ekoturizm pazarındaki bilinirliği artırılabilir.
- ✓ Ordu Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde yapılan ekoturizm ile ilgili akademik çalışmalarla desteklenebilir.

- ✓ Turistlere bölgenin geleneksel kültür ve değerleriyle ilgili bilgiler vererek ekoturizm bilincinin artırılması, yöre kültürünün değerlerinin korunması ve sürdürülebilirliği sağlanabilir.
- ✓ Bölgede ekoturizm bilincinin artması ve faaliyetlerin daha etkin bir şekilde düzenlenebilmesi için ekoturizmin gerçekleştirildiği ve turistik çekiciliklerin olduğu bölgelerdeki ulaşım sorunu çözülerek dört mevsim bu bölgelere ulaşılabilirlik sağlanabilir.
- ✓ Halkın bilgi düzeyinin ve bölgenin bilinirliğinin artması için sosyal medya bloggerları bölgeye getirilebilir.
- ✓ Yerel halkın doğru bilgiye ulaşmasını sağlamak ve var olan bilgi düzeyini artırmak bununla birlikte bölgenin de tanınırlığını artırmak amacıyla turizm paydaşlarının bir araya gelerek gerekli koordinasyonun sağlanması için halk eğitim merkezlerinde eğitimler düzenlenebilir.
- ✓ Bundan sonraki yapılacak akademik çalışmalarda turizm paydaşlarını, akademisyenler, öğrenciler gibi farklı kesimdeki kişi ve grupların ekoturizme yönelik algı ve görüşleri belirlenebilir.
- ✓ Ekoturizm kapsamında literatürde olan eksiklerin giderilmesi için farklı kesimlerdeki kişi ve grupların görüşleri alınarak yapılacak çalışmaların da alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acott, T. G., Trobe, H. L., & Howard, S. H. (1998). An evaluation of deep ecotourism and shallow ecotourism. *Journal of sustainable tourism*, 6(3), 238-253.
- Akyurt, H. & Ültay, E. (2021). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminin Mevcut Durumu ve Turizm Sektörü Beklentileri. Ed: Ayşe Çatalcalı Ceylan, Ferhat Özbay, Zafer Özomay, Mustafa Batuhan Kurt, *Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler Cilt-2*, İçinde. (ss.160-187), Ankara: Gece Kitaplığı.
- Akyurt, H. & Ültay, E. (2022). Ekoturizm ve Ekoturizm Rehberliği Eğitimi Lisansüstü Tezlerinin Bibliyometrik Analizi, *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 56–70.
- Akyurt, H. & Yolasiğmazoğlu, N. (2022). Üniversitelerdeki Gastronomi Eğitiminde Gıda Mühendisliğinin Önemi ve Gastronomi Mühendisliği, *International Social Sciences Studies Journal*, 8(102), 3222–3236.
- Akyurt, H. & Yolasiğmazoğlu, N. (2023). *Gastronomi Mühendisliği ve Eğitimi*. Ankara: İksad Yayınevi.
- Andereck, K. L. (1993). The impacts of tourism on natural resources. *Parks & Recreation (Arlington)*, 28(6), 26-86.
- Bagul, P., & Bahar, A. H. (2009). Success of ecotourism sites and local community participation in Sabah. *The State of Art and Sustunabilty Conference*, 13-14 December, Malezia.
- Deviren, N. V., & Yıldız, O. (2016). Sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde ülke deneyimleriyle ekoturizm uygulamalarının değerlendirilmesi. *17. Ulusal Turizm Kongresi*, Bodrum, Muğla, 322-332.
- Erdoğan, N. (2003). *Çevre ve ekoturizm*. Ankara: ERK Yayıncılık.
- Hussain, A. (2021). A future of tourism industry: Conscious travel, destination recovery and regenerative tourism. *Journal of Sustainability and Resilience*, 1(1), 5-18.
- Karadeniz, C. B., Kabacık, M., & Saffet, S. (2018). Ordu ilinde ekoturizm uygulamaları, Kabakdağı, Kayabaşı örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 323-337.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, yöntemler*: Ankara: Nobel Akademik
- Kavak, M. (2015). Edremit Körfezi kuzey kıyılarında yerel halkın ekoturizme yönelik bilinç ve algısı ve tutumları, *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- King, W. R., & Jun He. Understanding the role and methods of meta-analysis in IS research. *Communications of the Association for Information Systems* 16(1), 32-45.
- Mahvaran, A. (2012). Eco-Tourism and it sarchitecture: a methodological framework for assessing progress towards sustainable development. *Umpuplited Doctoral Dissertation*, Victoria University of Wellington, Canada.
- Murphy, P., Pritchard, M. P., & Smith, B. (2000). The destination product and its impact on traveller perceptions. *Tourism management*, 21(1), 43-52.
- Pekersen, Y., Turpcu, E. & Sarıtaş, E., (2022). Entelektüel Sermayenin Yiyecek İçecek Sektöründe Çalışan İşgörenlerin İş Performansına Etkisi: Konya İlinde Bir Uygulama, *SOBİAD*, 12(3), 2705-2722.

- Peng, S., & Cho, K. (2000). Chemical control of nanotube electronics. *Nanotechnology*, 11(2), 57-66.
- T.C. Ordu İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü (2023). *Ordu ili Nüfusu*. (Erişim Tarihi: 15.08.2023). <https://nvi.gov.tr/ordu>
- Turpcu, E., Selçuk, G. N. & Akyurt, H. (2018). Uzungöl Yöre-sini Ziyaret Eden Yabancı Ekoturistlerin Memnuniyet Algısının Destinasyon Sadakati Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(18), 299-331.
- Ültay, E., Akyurt, H. & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 188-201.
- Wong, I. A. (2011, October). Using destination attributes to promote event travel: The case of Macau. In *Journal of Convention & Event Tourism*, 12(4), 241-252.
- Yolasıǧmazoǧlu, N. (2022a). Mikroplastikler ve İnsan Yaşamı-na Etkileri. Editörler: Hikmet Y. Çoǧun, Hasan Üzmuş, İshak Parlar, *Doǧa ve Mühendislik Bilimlerinde Güncel Tartışmalar-7*, ss. 58 -66, İzmir: Bilgin Kültür Sanat Yayın.
- Yolasıǧmazoǧlu, N. (2022b). Denizel Karotenoidler: Kaynakları ve Sağlıǧa Faydaları. Editör: Doç. Dr. Atilla ATİK, *Ziraat, Orman ve Su Ürünleri Alanında Güncel Tartışmalar-6*, Basım sayısı: 1, ss. 141 -159, Ankara: Duvar Yayınları.
- Yolasıǧmazoǧlu, N. (2023). Su Ürünleri Tesislerinin Ekoturizm Üzerindeki Etkileri. *DÜMAD (Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi)*, 6(1), 112-132. <https://doi.org/10.58853/dumad.1244615>
- Yücel, C. (2002). Turizmde yükselen deǧer: Ekoturizm. *TÜRSAB Dergisi*, 219, 1-7.